

GRADSKA BIBLIOTEKA
JURAJ ŠIŠKORIĆ
ŠIBENIK
KRAJEVSKI BUDŽET

HRVATSKI

SAMOBRA

Poštarina plaćena u gotovu.

Pojedini broj K 8.—

Izlazi na 5. i 20. svakog mjeseca.
— Predplata godišnja K 192.— (D 48.—)
— " polugodišnja K 104.— (D 26.—)
— Predplata za inostranstvo 2 dolara godišnje.
— Oglasi po cijeniku. — Rukopisi se ne vraćaju.
— Poštanski čekovni račun br. 38.004. — Zagreb.
— Vlastnik: Františka Jerinić i drugovi.
— Izdavalac i odgovorni urednik: Miho Jerinić.
— Tisak: Pučka Tiskara — Šibenik.

NEODVISNO GLASILO ZA JAVNU KRITIKU, RAVNOPRAVNOST I SPORAZUM.

Glavni urednik: MIHO JERINIĆ.

God. I.

ŠIBENIK, 5. STUDENOGA 1922.

Br. 14.

Dokumenti iz tajnih Pašićevih arhiva.

Mjestni se je srbski »Radikal« u jednom od zadnjih brojeva razgologlajao o dokumentima iz tajnih bečkih arhiva i tko razumije čitati, razumije dobro, da će otkrića tih tajna preneraziti cio svijet. Nitko do nas većom znatiželjnošću ne očekuje ta otkrića jer će možda ista — budu li Srbi nakon otkrića na svom mjestu — više doprinieti sporazumu i zbliženju ovih *dvaju naroda* nego li sva naša i njihova današnja prepiranja. Mnogo je prije bilo sumnjičenja s jedne i s druge strane i predbacivanja, a možda će ta otkrića bečkih tajnih arhiva ipak pokazati, da se je u mnogom slučaju sumnjilo jedno drugoga samo zato, jer je jedan branio srbsko, a drugi hrvatsko stanovište.

Nego dok komisija u Beču svrši njezin posao, treba se ustrpiti, ali što mi žalimo to je, da srbski »Radikal« ne počme iznašati liste austrijskih konfidenata za vrijeme rata u Dalmaciji. Mi te liste nemamo, a gosp. proto Jovan Bučin u Kotoru na naš se je poziv oglašio. Mi znamo da je njemu bila predana lista konfidenata, da ju objelodani. Od svrhe 1918 na kraju je eto četvrto godište, ali proto Bučin još se ne oglašuje. Koji bi razlog mogao biti njegovom muku, znade li srbski »Radikal« ?

Ako srbski »Radikal« nema prostora za tiskati listu austrijskih konfidenata u Boci, neka ju on pošlje nama. Mi ćemo u kojem kutu lista naći prostora za jedno 39 ili 40 imena.

Medjutim dok nam srbski »Radikal« izposluje od prote Bučina gornju listu, evo nas, da mu iznesemo jednu tajnu iz šibensko-split-skih arhiva sadašnjeg Pašić-Pribičevićeva režima:

Policijsko Odeljenje Šibenik.

Povj. br. 1. Šibenik, 5./7. 1922.

Gosp. Kapetanu

Blažu M. Čurkoviću

komandantu državne policijske čete
SPLIT

Izvješće.

Vrhu oydašnjih policajaca Jeličića Frane, Anića Grge. i Filipa Rosića, o njihovom političkom mjenju te raspoloženju i nepovjerenju prema državnom režimu, a za dokaz navodjamo sljedeće činjenice.

Jeličić Frane bio je više puta vidjen u razgovaranju a naročito u noćno doba sa poznatim blokašom zubarom Jerinićem Na dan vjenčanja Nj. V. Kralja nije okitio sa nikakvim zastavama svoj stan, a niti je iste večeri rasvjetlio prozore, što je svaki rodoljub učinio. Pred momcima na stanici otrag vremena izrazio se je, da na njegovom stanu nije vijala državna zastava, a niti da neće i ako bude vijala, da će se vijati *hrvatska* trobojka

Dneva 4. tek. mj. prigodom održavanja škole izrazio se je, da je bio i da će biti Hrvat a da ne mrzi Državu ali da mrzi upravu i režim i da prezire svaki istup nacionalne omladine.

Anić, taj čovjek silno nezadovoljan u svemu, uvijek kritikuje svoje pretpostavljene vlasti, kao i režimsku upravu. Anić inteligentniji i prefriganiji od Jeličića, pa tako je iz njega teško izvući njegovo mišljenje.

A ko mu nije intimni prijatelj, momci su svi jednoglasno zadovoljni, da ga se makne iz Šibenika zbog njegovog obćeg ponašanja, takodjer i komandiri su ga presiti jer do sada izmjenio je oba obreda.

Koliko sam mogao doznati od najpouzdanijih stražara, Anić je mnogo žestokiji pristaša blokaša partije i pogibeljniji je nego li Jeličić.

Rošić, taj je čovjek separatističkog duha, uvijek nezadovoljan u svemu, prezire vlasti i režimsku upravu. Na dan Tjelova bez znanja komandira obreda izvjesio je na vojarni državnu zastavu na što sam ga i ukorio.

Na Vidovdan, kad je bilo naredjeno da se izvjesi zastava stao je kritizirati, da što je svetiji Vidovdan nego li naše »Tjelovo«, a da mu je malo stalo da ju ne skine. Čirlicu nazivlje grčkim jezikom n. pr. dneva 4. 7. tek. god. pročitao sam naredjenje, koje se odnosi na stražarne ispite.

U mojoj prisutnosti i pred više stražara izrazio se je, tko hoće da položi ispit za podčinovnika neka prvo nauči grčki. Napomenuti mi je i slučaj njegovog ponašanja dana (prvi) 1. 11. 21. kad su zemljoradnici, pučkaši i blokaši navalili na občinu, te ju provalili razoružavši bivšeg stražara Beadera kako je Rošić ostao pasivan.

Pošto sam potpunog uvjerenja, da su ova trojica nepouzdana i nepovjerljivi današnjoj vladi a da simpatiziraju za sve one stranke, koje su protivna režimu s toga molim gospodina kapetana, da se gore spomenuti stražari uklone iz Šibenika, jer bi bez dvojbe njihovo opće ponašanje kadro da otruje i ostale momke za koje bi bilo šteta i grehota jer su većinom dobri stražari u svakom pogledu, te da ponizuju i kompromitiraju ugled vlasti.

Zastupa komandira odeljenja:

Komandir stanice:

Šime S. Ivančić v. r.

Ovaj povjerljivi, tajni dokumenat bio je predan g. komesaru Niku Careviću, a ovaj ga je prosledio u Split sa ovim tajnim spisom:

Kr. Kotarsko Poglavarstvo

Policijski Odsjek

Pov. Br. 4/22

Gosp. Šefu Policije

Split

Odnosno Vašeg brzojava od 7/7 tek. g. a po nalogu gosp. Poglavara dajem sljedeće izvješće komandira Ivančića u pogledu policajaca Jeličića, Anića i Rosića dobro mi je poznato, te se vrhu naredjenja tom izvješću podpuno slažem.

Jeličić i Anić podpuno su nepouzdana s razloga što je prvi izraziti blokaš, a drugi stari nezadovoljnik i mutikaša, te je njihovo djelovanje kadro da rastruje i ostalu momčad. (Care Careviću ovako se ne kopa jama pod drugome. Op. Ured).

Što se tiče Rosića isti je takodjer zaigrani blokaš i prilično ograničen a najboljim dokazom ono što komandir Ivančić u svom izvješću navadja, pak je s toga i on nepouzdan.

Pri ovom istaknuti mi je, da sa podkomandrom Martincem nisam ni najmanje zadovoljan radi toga jer je u službi mlitav, brez ikakve energije, suviše i nesposoban, a osim toga fanatični klerikalac. (Drž ga biskupe!).

S gore navedenih razloga molim V. G. da spomenute u interesu službe i ugleda straže čim prije makne iz Šibenika. (S njima u Sibiriju!).

Šibenik 10. VII. 1922.

Kr. policijski tajnik

Carević s. r.

Bojanićevi predlozi.
Prik. 23./VII. 1922 Split.
Pov. Br. 38/19 priloga 3.

Blokaški pokret kod nekih policijaca u Šibeniku.

Predsjedništvo Pokrajinske Uprave Split.

Jeličić je već prikazao molbu za umirovljenje te je bio pregledan od lekara. Njegovu molbu podastirem posebnim izvještajem, te molim da bude odmah umirovljen.

Predlažem da se Anić s mista umirovi a Rosića otpusti, obojica bez disciplinske istrage jer disciplinarnom istragom i *kad im se dokazalo što je vrlo teško*, da su pristaše bloka, tijekom bi se samo podigla politička opažanja.

Svakako oni nesmiju dalje da ostanu kod policije

Šef policije

Bojanić s. r.

Pokrajinska Uprava Split.

Prik. 24./VII. 1922.

Br. 267. S. Pov. priloga 3.

Split 28./VII. 1922.

Dostavljam

Gosp. Dr. Ivi Peroviću Vladinom savjetniku
II. klase, upravitelju Kot. poglavarstva
(na vlastite ruke)

ŠIBENIK.

e da se kao neposredni poglavica i odgovorni upravitelj službene vlasti državnog redarstva u Šibeniku izvoli osobno pozabaviti ovim pitanjem — (Kako da nema pametnijega posla!) — te se na temelju izvidjaja, koje će prema svojoj uvidjavnosti do prilike izjaviti o predlozima šefa policije u Splitu

Pokrajinski Namjesnik

Metličić s. r.

Poglavarstvo Šibenik 1./8. 1922.

Br. 473. Šibenik 24./8. 1922

Predsjedništvo Pokrajinske Uprave Split.

Izvješćujem, da su momčad straže Jeličić, Franić i Anić Grgo zatražili umirovljenje i od liečnika bili su pronadjeni nesposobni za vršenje službe.

U ostalom u njihovom pogledu odnosim se na izvješće 10 jula 1922 pov. br. 4./22. redarstvenog odsjeka ovog poglavarstva.

Što se tiče Rosića i Martinca izvijestiti mi je, da izgleda da se prvi popravlja — (Blago njemu!) — ali svakako ne bi smio dalje biti u Šibeniku, nego bi ga se moralo primjestiti, dok drugi teško bolestan — i sumlja da li će i preboliti.

Vladin savjetnik

Dr. Perović s. r.

Predsj. Pokraj. Uprave 29/8 1922.
Broj 293 S. pov priloga 3 Split.
Split 31./8. 1922.

Policijskoj direkciji.

SPLIT.

Na znanje porukom da bi ovo presedništvo sklono bilo, da odgodi rješenje ovog pitanja u pogledu spomenutih dvaju redara.

Bilo bi dakle uputno da redar Rošić bude premešten u Split, gdje je podvrgnut strogoj kontroli te da se svojedobno ponovno izvjesti o njihovom ponašanju (Metličić ipak ima mehko srce).

Pokrajinski Namjesnik

Metličić s. r.

Evo srbskom »Radikal« širokog polja. Neka zaviri dublje u tajne arhive u Šibeniku i u Splitu i moći će u svakom broju donieti prilog, toliko ima u tim arhivama, koji se sastavljaju pod Pašićevim režimom, zanimiva gradiiva proti sinovima hrvatskog naroda u ovom gradu.

Uspostavili se da gori navedeni dokumenti tajnih arhiva u Splitu i Šibeniku nieseu Friedjungovi dokumenti to će se svaki pošteni Hrvat pa i Srbin i Slovenac tri puta prekrstiti u čudu, da se ozbiljni ljudi kao dr. Metličić i dr. Perović bave sličnim tricama i kućinama, kao da nemaju ozbiljnijega posla.

Mi u Šibeniku proživljujemo takovu ekonomsku krizu, da ne budu li se Šibenčani opametiti i sve stranke zajednički poraditi oko toga, kako će ovaj narod spasiti od predstojeće mu katastrofe, doživiti ćemo dane crnje nego li je ikada Šibenik u njegovoj poviesti proživio.

Pri svrsi još jednu fotografiju, iz koje se vidi radi čega dr. Stevo Metličić ne može da mirno spava:

Br. 6290

Poglavarstvo Šibenik

Ovih dana idu iz Dalmacije u Zagreb pod izlikom posjeta (velevašar) mnogi pristaše Hrvatskog Bloka. Postoji sumnja da oni idu radi dogovora sa Radićem u svrhu njegove propagande. Pazite strogo na njihovo kretanje i svaki odlazak brzojavite policijskoj Direkciji Zagreb u svrhu nadziranja.

7./7. 1922.

Namjesnik.

Za danas dosta. Mi se nadamo, da će se Hrvati iz ovo malo dokumenata iz arhiva Pašićeva režima uvjeriti, da Nikola Pašić, ma koliko on bio zaslužan za ideju »Velike Srbije« nemože od Hrvata imati povjerenja, dok se pod njegovim režimom progone Hrvati na cijeloj liniji u njihovoj vlastitoj kući. Mi bi bili naj sretniji uspije li srbskom »Radikal« dokazati da su gornji tajni dokumenti Friedjungova porietla.

Progoni u Šibeniku obustavljeni.

Naši su čitatelji imali prigodu da u zadnjem našem broju čitaju odluku Stambenog Ureda, kojom se je našeg glavnog urednika htjelo maknuti iz ovog grada. Citajući onu odluku na prvi mah i sam je bio zaboravio, da se je on u Šibenik uselio dne 17. srpnja 1913. u 430 sata po podne. U uzrujanosti,

koja ga je ono večer spopala, već je vidio pred očima kako mu organi Stambenog Ureda bacaju kroz prozore ono malo siromaštva što posjeduje sa diecom i ženom.

Noć od 20 do 21 nije u kući nitko spavao. Žena mu sakupljala pelene u koje će putem zavijati diećicu; a one starije sakupljale krpice za bebu, a sin mu Vuk mirno gledao kako se svi u kući vrte okolo naokolo,

kao da je znao, da je ona odluka otcu mu bila podmetnuta u Bog zna kojoj namjeri.

Promukli i duboki kašalj jednog rakijaša sa ulice pred samu zoru dovede našeg urednika na prozor. Imao je šta viditi. U kutu naprotiv njegovog stana zgrčila se dva Šnapebrata, pa izmjenice srću dropalju iz boce i hvale se međusobom kako za njih Pribičevićeva zabrana o piću rakije u nedjelju ne vriedi. Oni su njihovu bocu napunili u subotu prije podne — a ti Pribičeviću pjevaj u smokve.

Promatrajući ova dva za ljudsko društvo izgubljeni bića, jedan od njih opazi našeg urednika na prozoru pak se osovi na noge i dovikne mu:

„Vas nesmiju poćerati iz Šibenika! Vi ste meni izvadili zub — sjećate se kad ste stanovati na loži u Čeke — na malu Gospu god. 1913. Neka tjeraju sve demokratske avokate, koji su amo došli za vrijeme rata“ — i oni dva nastaviše razgovor, koga bi se sve imalo potjerati iz Šibenika.

Jesu pijančine po zanatu, ali u pjanstvu su ipak govorili istinu. Naš se urednik vrati u sobu i saobči ženi i dieci, da imade jednog rakijaša za svjedoka, da se je on u Šibeniku nastanio već god. 1913, po tomu da se na nj i na njih nemože odnositi ovaj zakon. Svi se umiriše i odoše u krevet. U jutro se naš urednik potrudio, sakupio tačne podatke i namaš poslao Stambenom Uredu ovaj utok:

Pokrajinskoj Upravi

odio Socialna Skrb

Split.

Utok proti neosnovanoj odluci Stambenog Ureda, Šibenik od 19. list. o. g.

Na temelju tačnih izvida, kod Kotarskog Poglavarstva u Šibeniku, br. 187/82 od 22. Jula 1913, br. 18 ex 1913 ustanovio sam, da sam se ja davno prije od 1. Jula 1914. stalno slatio u ovom mjestu. Prama postojećim naredbama imadem ne samo pravo na stan u ovom gradu nego moja je zubarska koncesija vezana za sam Kotar Šibenik i bez predhodnog odobrenja Pokrajinske Uprave, zdravstveni odsjek, ja ne smijem u drugom Kotaru vršiti zubarsku praksu. Sjedište moga rada prama koncesiji je Šibenik.

Odluka gori navedena uslijedila je bez dvojbe na temelju netačnih, krivih i povišnih izvida, pa tražim da se ista ukine i želim da me se pusti u miru raditi i hraniti moju supругu sa osmero nejake dječice.

Dosta sam bio od Taliana materijalno i zdravstveno na temelju lažnih osvada uništen, pak mislim, da nije ni pravo ni čovječanski da me još uništavaju i to posve unište ljudi vlastite krvi, roda i jezika.

Šibenik, 21 listopada 1922.

Absolvent medicine

Miho Jerinić pok. Krste

Koncesionirani tehn. zubar.

Stam. Ured primio je po pošti utok dne 22. list. u jutro, a već isti dan po podne donio ga je natrag činovnik Stam. Ureda sa opaskom, da je kot. Poglavar dr. Perović naredio da se sve odluke o progonsvu ljudi iz Šibenika smatraju kao poništene.

Kasnije se je saznalo, da je ovom odlukom bio pogodjen najveći broj došljaka, koji u Šibeniku stoje čvrsto uz demokratsku stranku.

Kako smo dočuli onaj, koji je vodio izvide o dolazku našeg urednika u Šibenik nasio je jednom triku. Bilo mu je rečeno da mu je petero djece došlo u Šibenik poslie 1. Jula 1914 a on sam da je došao na 11 siečnja 1920. — On nije ovo razumio i puc — predlog da ga se odstrani iz Šibenika. Petero mu

se je diece Dalmatinske dobio dozvu prognostva vratiti u Šibenik Uprave g. P. vitez g. dr. se čudimo, nalu odluku

Srbski učeni

Don I. prilikom da kulture na se je posebnama predst. imademo H. točnom ku skromnom borbu za p. pobjediti? na oružju, gojencima naprotiv sa bavi, bez o miroljubiva srbijskog

Dok is. na žestoki rječ hrvatskog seljaka. Radiću uspj. vatskoj, Bos. začarati srd. najbolji uč. kultura na

Meljutin. učenjaci i p. jacima u fr. citate:

Jovan. »U č. dužnosti, od glavno i do me vode pr. podvalama, sti, tako da koga osloni

Dr. M. »Taj. nosiocem ni kvih viših renost toga i kod Srba, njega brani

Dr. S. »Mi sn. spolja pofar. francusko društvenih i ljaci.

Oklad. organ u Š. ljaku pred

»Ja san

Mnogi. Austrije bil. Pašić. Još n. vremenom o. pravi ljudi,

se je diece rodilo u Šibeniku, a on je preko Dalmatinske Vlade od talij. okupatorne vlasti dobio dozvolu, da se je nakon 14 mjeseca progonstva mogao dne 11. siječnja 1920 povratiti u Šibenik, što znade dobro tajnik Pokr. Uprave g. Pero Magazin, pa i sam obć. upravitelj g. dr. Ante Rajević u Šibeniku i uprav se čudimo, da je on mogao potpisati spomenutu odluku.

Srbski učenjaci o Srbima u francuskom odjelu.

Don Frane Bulić istaknuo je jednom prilikom da Hrvati i Srbi predstavljaju dvije kulture na Balkanu. Svaki od njih razvijao se je posebno. Mi doista imademo i među nama predstavnika ovih dviju kultura. Mi imademo Hrvata i Srba, koji su zudojeni istočnom kulturom. Na Balkanu po našem skromnom shvaćanju te dvije kulture vode borbu za prvenstvo. Koja će od njih dviju pobijediti? Srbska, istočna kultura bazira se na oružju, sili, nepriznavanja čovječanstva gojencima zapadne kulture, Hrvatima. Ovi naprotiv sa gorućom zubljom kršćanske ljubavi, bez oružja, bez sile, nastoje da njihova miroljubiva rieč prodre do u najzadnju kolibu srbijanskog seljaka.

Dok istočna kultura nailazi kod Hrvata na žestoki odpor, dotle vidimo da pomirljiva rieč hrvatske kulture prodiru u srce srbijanskog seljaka. Za to se i ne čudimo, da je Radiću uspelo u samoj Šumadiji, da o Hrvatskoj, Bosnoj i Dalmaciji i ne govorimo, začarati srca srbskog seljaka. A vrijeme je najbolji učitelj. Ono će pokazati, koja je kultura na Balkanu jača.

Medjutim da naši čitaoci vide kako srbski učenjaci i političari misle o svojim sunarodnjacima u francuskom odjelu, donasamo ove citate:

Jovan Cvijić:

»U čaršiji mahom nije razvijen osećaj dužnosti, odgovornosti i uzajamnosti; dobit je glavno i dopuštena su sva sredstva, koja tome vode pri radu i paraju; ne redko se služe podvalama, a mahom nema dovoljno lojalnosti, tako da se čovjek retko kada može na koga osloniti.«

Dr. Mirko Kosić:

»Taj tip (srbski) ne može još dugo biti nosiocem nikakvog kulturnog razvoja, nikakvih viših vrednosti . . . Surovost i pokvarenost toga tipa odbija sve čestite elemente i kod Srba, a Hrvati i Slovenci misle se od njega brani svojim autonomijama.«

Dr. Skerbić:

»Mi smo dec. hajdučka. Mi smo samo spolja pofarbani divljaci. Navukli smo na se francusko odelo i naučili nekoliko njihovih društvenih izraza, ali smo u duši ostali divljaci.«

Okladit ćemo se, da ove citate Pašićev organ u Šibeniku ne će donieti srbskom seljaku pred oči.

"Ja sam Srbin i sa Srbima".

Mnogi su kod nas Hrvati nakon sloma Austrije bili zanešeniji nego li sam Nikola Pašić. Još njesu poznavali ovu staru liju. S vremenom dolazila im do uši istina i oni, kao pravi ljudi, počеше okretati ledja Pašiću i

njegovim pristašama. Oni se uvjeriše, da je Pašić ostao Srbin i da mu je deveta briga za hrvatski narod. Ima još na žalost izmedju Hrvata ljudi, koji misle, da će se Pašić poboljšati i da će . . . To je njihova jalova nada.

Ovima donasamo nekoliko rieči Lloyd Georgea pred oči, da ih usporede sa Pašićevim izjavama o Hrvatima i njegovom radu.

Lloyd George veli: „Vlada je sklopila mir sa irskim narodom. To je shvatanje i demokratsko napredno!“

A g. Pašić dovikuje Hrvatima: „Silom ćemo vas upokoriti!“ I naviestio je hrvatskom narodu početkom god. 1921. rat do istrage. „Bićete manji od makova zrna!“ poručuje Hrvatima Pašićev drug Svet. Pribičević. „Mi smo vas oslobodili, i morate slušati!“ udara šakom g. Ljubo Jovanović Patak u beogradskoj skupštini.

Je li to demokratsko i napredno shvaćanje?! Veliki engleski narod sklapa mir sa malim narodom irskim. Konj s obodom. A N. Pašić u ime srbskog naroda, zapravo u ime radikalne stranke odbija svaki dodir s Hrvatima i navješćuje im rat, premda Srbi ne sačinjavaju u ovoj državi, kako i sam g. Protić više ni polovicu sveukupnog žiteljstva. Četiri i po mitjona Hrvata stoje prema pet milijuna Srba, a da ne spominjemo Slovenaca i Crnogoraca, koji njesu, kao ni Hrvati, zadovoljni ovim stanjem u državi, pa ipak g. Pašić ne će s njima mira ni sporazuma.

Lloyd Georg naglašuje: „Svi su iskusni ljudi mišljenja, da je od priekre potrebe, da se, dok nacija ne prebrodi sve teskoće, svi elementi, bez razlike boje, podadu na skupni rad.“

A Pašić izbacuje iz t. zv. parlamenta oko 50 komunističkih zastupnika. Hrvatima zatvara vrata konstituante reakcionarnim poslovnikom, odbija svaki skupni rad s Hrvatima, pa i onda kada je trebalo prema vani manifestovati narodnu slogu, a to samo zato, jer mu je stranka nad narodom i nad državom.

„Ja sam za narod!“ Veli Lloyd George, a sa najvišeg mjesta u Beogradu reklo se: „Ja sam Srbin i sa Srbima“, premda je ovo država SHS.

Do ovle „Hrv. List“, a mi pitamo koji pošten Hrvat u Dalmaciji može i dalje podupirati Pašićev protuhrvatski režim?

Mi Hrvati treba da se slozimo u jedno kolo sa srbskim seljakom, kojemu je takodjer dojadio Pašićev režim, pak da kao prava braća uređimo ovu našu zajedničku Državu na temelju sporazuma i ravnopravnosti. te da se pod jednim krovom budemo grliti, ljubiti i živiti kao prava braća bez Pašićevih i Pribičevićevih pandura i vukodlaka.

Zašto Hrvati njesu bili na Kumanovu?

Na taj upit daje najljepši odgovor zaključak Hrvatskog Bloka, koji glasi!

1. Hrvatski Blok imao je ozbiljnu volju, da kao predstavnik hrvatskog naroda pozdravi na Kumanovu bratski srbski narod i da mu tom prilikom uz poklon bezsmrtnim sjenama srbskih junaka izjavi, da bi kumanovska proslava imala biti manifestacija solidarnosti svih jugoslavenskih naroda za njihovu potpunu međunarodnu emancipaciju i za zajedničku izgradnju državne zajednice, u kojoj će vladati i u praksi istinska ravnopravnost svih naroda, svih vjera i svih staleža. Apsolutni preduvjet ovog posjeta bio je pad ove današnje vladavine i promjena čitavog beogradskog centralizma.

2. Budući da je beogradskim vlastodržcima daleko milija njihova vlast od najviših interesa srbskog naroda i budući da oni i ne misle na zajedničke najviše interese jugosla-

venskih naroda, to su oni odmah i ustali protiv dolaska hrvatskog narodnog zastupstva na Kumanovo, t. j. protiv posjeta naroda hrvatskoga narodu srbskome. Budući da je ovim vlastodržcima vlast ostala u rukama, to nema praktički nikakva sredstva, da hrvatsko narodno zastupstvo a po tom i hrvatski narod dodje u direktni saobraćaj s narodom srbskim, osim na način, koji bi ponizio dostojanstvo naroda hrvatskoga, a naše bi i europsko javno mnijenje mogao zavesti u bludnju, da hrvatsko narodno zastupstvo želi ikakav sporazum s današnjim beogradskim nametnicima.

Iz ovog zaključka sledi, da je Pašić-Pribičevićev režim osujetio Hrvatima, da se ovom zgodom približe srbskom narodu i da se s njime porazgovore. Tih se razgovora plaše Pašić i Pribičević, jer bi srbskom narodu mogli otvoriti oči, pak su oni znali zapriječiti dolazak Hrvata na Kumanovo, što i sama poštena beogradska štampa osudjuje.

Iz pisama uredniku.

Berlin. — Već prije par dana saznao sam iz „Sl. Doma“ o divljaštvu i nasilju, što su Vam ga prouzročili po vladi naručeni banditi i pljačkaši. Vaš novo priposlani br. 9. razjašnjuje mi konačno taj čeli barbarluk, odnosno po vladi organizirano izazivanje i napadanje svegā, što je naše „Hrvatsko“.

Narodni sud će Vam pribaviti zadovoljštinu, a do tog časa ustrajte i nadalje poput lava na braniku Hrvatske-Dalmacije. Vaša materijalna nesreća i šteta izazivlje u svim poštenim hrvatskim srcima mnogo sažaljenja, dočim je Vaše domoljublje, požrtvornosti i neustrašivost gotovo bezprimjerno u Dalmaciji. Vaše glasilo je zaista čisto hrvatsko, a njegov smjer čisto republikanski — upravo ga je milina čitati. Ustrajte i nadalje na započetom putu i neustrašivo zastupajte našeg seljaka i radnika, jer su oni temelj republikanske ideje, koja je u nas Hrvata tako jaka, da ju više nijedan policijsko-apsolutni režim ne će ugušiti moći. Sva nasilja i kundačenja ministarskim častima opojenih nezalica i nitkova će naskoro poći, a narod kao izvor svih prava i vlasti će ostati.

Josip Vinković.

Odgovori Uredništva.

Prijatelju — Šepurine. — Dragi brate, grehota je trošiti crnila i papir radi kokodrilskih suza onog nekad austrijskog, pa talijanskog a sada srbskoradikalnog ulizice, kad celo selo znade, da je on najviše uživao, kada je pok. File na oči gledala gdje joj Talijani iz majčinog krila otinlju sinove, gdje ih prebijaju i u lice im pljuju. On se je onda hvalisao po selu: „Sad je selo mirno kad su jedne pogrde išle u Zadar a druge u Split“ i tim njegovim hvalisanjem najviše pecao srdce pk. File, pak mu savjest nije dala mira i radi toga joj je na grobu govorio, misleći, da će na taj način otrti ljage sa lica. Ovakove ljude najpametnije je pustiti, da se sami u svojim griesima dave.

Hrvatska seljačka zadružna Banka.

Predstavnici hrvatskoga seljačkoga zadugarstva dugogodišnjim radom i iskustvom dodjoše do uvjerenja, da je zadugarstvo temelj gospodarske snage svakoga naroda i da se samo pomoću zadugarstva može najsigurnije doći do sklada medju društvenim staležima i privrednim skupinama hrvatskoga naroda.

Stojeći pak na zadugarским načelima samopomoći i solidarnosti možemo naše zadugarstvo razviti, ako skupimo dostatno materijalnih sredstava i pozitivnih vrednota najširih slojeva hrvatskoga naroda.

Zato potpisani osnivaju zajednički jako novčano središte pod imenom:

„Hrvatska seljačka zadružna banka d. d. Sjedište je društva u Zagrebu.

Društvo se osniva na neodredjeno vrijeme
Svrha banke.

1. Banka će pomoću osnovne glavnice, uložaka i inih prikupljenih sredstava, — uz sudjelovanje i tiesnu suradnju čitavog hrvatskog zadrugarstva, — promicati i izdašno podupirati obću narodnu privredu. Naročito će u tome radu pomagati hrvatsko seljačko zadrugarstvo, te seljačke, obrtničke i radničke, kao i obće narodne društvene ustanove.

2. Banka će jačati one zdrave gospodarske jedinice, koje već postoje i omogućivati osnivanjem novih.

3. Gajiti će smisao za štednju prikupljanjem novca, koji za sada leži bez koristi i navraćati ga posredovanjem središnjih zadrugnih ustanova i njihovih zadruga, da služi dizanju i razvijanju proizvodne snage i poduzetnog duha širokih narodnih slojeva.

4. Pomagati će obću i stručnu narodnu naobrazbu i time omogućiti uspješno iskorišćivanje prirodnoga bogatstva naše domovine. U tu svrhu baviti će se banka svim poslovima, koji zasiecaju u bankovnu struku, izbjegavajući pri tome one i onakove poslove, koji se moguće ne dadu dovesti u sklad sa njenim osnovanim zadrugarskim zadatkom.

Temeljna dionička glavnica

iznosi K. 100.000.000.— a podijeljena je na 250.000 komada dionica po K. 400.— nominalne vrijednosti.

Od ove se dioničke glavnice izlaže na upisivanje 80.000 komada dionica u ukupnoj nominalnoj vrijednosti od K 32.000.000.—, dok se ravnateljstvu društva prepušta, da odredi vrijeme i uvjete daljnjih emisija, dok ne bude potpuno uplaćena dionička glavnica iznosila K 100.000.000.—

Dionice se izdaju u komadima od 1, 5, 10, 25 i 100 jedinica.

Dionice glase na ime i na donosioca.

Dionice na ime i u koliko su upisane u knjigu dioničara imaju sva prava dioničara, dočim ostale dionice imaju pravo samo na dividendu i srazmjeran dio društvene imovine.

Kod razdiobe svakogodišnjeg čistog dobitka odvojiti će se nakon osiguranja dividende i dotacije pričuvne glavnice primjereni postotak za obće zadrugarske i prosvjetne svrhe središnjih zadrugnih ustanova, koje ovo društvo osnivaju, te Hrvatskog Radiše, Narodne Zaštite, Prosvjetnog Saveza kao i onih ustanova, koje imaju sa osnivačima isti ili slični zadatki, u koliko u radu ovoga zavoda sudjeluju.

Uvjeti za upis dionica.

1. Upis dionica počima danom 10 rujna 1922. kod dolje navedenih upisnih mjesta i traje do uključivo 15 studenoga 1922.

2. Istodobno sa prijavom upisa valja da se uplati po svakoj upisanoj dionici 30 posto od nominalne t. j. K 120.— po dionici jedinici. Glede ostatka odrediti će i objaviti uplatne rokove i uvjete prigodom ili nakon osnovne glavne skupštine ravnateljstvo zavoda.

3. U ime troška osnutka valja povrh ono 30 posto uplatiti kod prvog upisa po dionici K 40.—

U koliko se taj iznos po dionici za troškove osnutka i ove emisije ne bi utrošio, priklopiti će se eventualni pretičak pričuvnoj glavnici.

4. Upisivači, koji žele dionice na ime, imaju to prigodom upisa naročito istaknuti.

5. Svakom upisivaču uručiti će se prigodom upisa i uplate privremena potvrda na učinjenu uplatu i broj dionica uz naznaku, da li je upisao na ime ili na donosioca.

Upisivačima, kojima će se prijavljene i

upisane dionice dodieliti — nakon što će potpuno i pravodobno uplatiti upisane i dodijeljene dionice, izdati će se uz povrat privremenih potvrda — bilo medjutomnice, koje će se kasnije izmijeniti dionicama, ili odmah originalne dionice.

6. Osnivači si pridržavaju pravo dodjele dionica, a tu će izvršiti naikasnije do 20. studenoga 1922. Nakon provedene dodjele biti će upisivači odnosno komisionari, koji su po njihovom nalogu izvršili prijavu i prvu uplatu, obavješteni preporučenim pismima o broju i vrsti dodijeljenih dionica.

Osim upisivačima, kojima se prijavljene i upisane dionice nebi nikako dodielile, staviti će se istodobno sa dojmom uplaćene svote na raspolaganje.

Ukoliko bi pak upisivaču bio dodieljen manji broj dionice no ih je on prijavio i upisao, obračunati će mu se prigodom druge uplate eventualni višak od prve uplate sa 4 postotnim kamatima do početnog roka druge uplate.

Suvišak pak od prve uplate — u koliko bi premašio čitavu platežnu dužnost upisivača na dodijeljene mu dionice u drugoj uplati, staviti će se istome istodobno uz dojavu o broju i vrsti dodijeljenih dionica na raspolaganje.

7. Uspjeh subskripcije zajamčuje se posebnim sindikatom.

8. Osnivači si pridržavaju pravo imenovati prvo ravnateljstvo na tri godine.

9. Osnovna glavna skupština društva održati će se dne 25. studenoga 1922. u 10 sati prije podne u prostorijama Središnjeg Saveza hrvatskih seljačkih zadruga u Zagrebu, Miha-novićeve ulica broj 2 za ovim

dnevnim redom:

a) ustanoviti će, da je temeljna dionička glavnica prve emisije valjanim podpisivanjem i uplatom od 30 posto nominalne vrijednosti na svaku dionicu osigurana;

b) ustanoviti će se društvena pravila;

c) konstituiranje društva;

d) izbor nadzornog odbora;

e) odriešnica osnivačima;

Važe za Dalmaciju.

UTEMELJITELJI:

Središnji savez hrv. seljač. zadruga

(Kao zadruga)

Kriepach v. r. Galjer v. r.
Savez hrvatskih seljačkih zadruga za Bosnu i Hercegovinu — Zadruga sa ograničenim jamstvom.

Dr. Luka Čabradić v. r. prof. Stjepan Janković v. r.

Hrvatsko seljačko gospodarsko društvo kao glavna zadruga u Zagrebu

T. Jalžabetić v. r. Radić v. r.
Savez hrv. obrt. zadruga za Bosnu i Hercegovinu, Zadruga sa ograničenim jamstvom u Sarajevu.

Dr. Badovinac v. r. Precca v. r.

HRVATSKI RADIŠA SREDIŠNJIKA U ZAGREBU.

Dr. Gjuro Basariček v. r. Milat Prpić v. r.

Obzirom, da nam mnogi pristaše iz Dalmacije traže, da im pošaljemo prospekt „Hrvatske seljačke zadružne banke“ to i u ovom broju donasmo glavne izvadke — iz istoga. Medjutim tko se iz Dalmacije za potanje informacije zanima, neka se obrati na „Prvu pučku dalmatinsku banku“ u Splitu ili na „Hrvatsku eskomptnu banku“, podružnica Dubrovnik, ili kod podpisanoga u Šibeniku.

Miho Jerinić.

Garantirano čiste
ANILINSKE BOJE
Indigoküpe
Bisulfit i
Kemikalije
dobiva se kod **EUGEN VOLANI, Zagreb**
Gundulićeva ul. 14.

NOVO! - Iza nove god. otpočinje se tiskom nove omladinske pjesmarice:

„ĐAČKA LIRA“

koja sadržaje kojih 200 obljubljenih jednogl. napjeva (nabožni isklučeni) na kojih 45 str. ukusnog džepnog formata.

Sadržaj: I. Mladenačke, II. Hrv.-srp. domoljubne, III. Slovenačke, IV. Razne: 1. Ozbilne, 2. Šaljive i 3. Čanones.

No valja već prije odmah sada naručiti i platiti, jer dodje jeftinije i prije će se moći tiskati, jer tko naruči do 30. oktobra, plaća à 30.50 din.; do 30. novembra po 35. din. Iza 30. novembra iznaša definitivna knjiž. ciena 38 din.

Predplatu i novac brima uprava
„HRVATSKI SAMOBRAN“ — ŠIBENIK

Za pranje rublja je najbolje sredstvo

VOLANIJEVA LUŽINA.

Naručbe na **EUGEN VOLANI, ZAGREB,**
Gundulićeva ul. 14.

ELEKTRICNA CENTRALA

ANTE ŠUPUK I SIN

— ŠIBENIK —

— GRUBIŠIĆ & COMP. ŠIBENIK —

Glavno zastupstvo tvornice „Sufida“ za Kraljevinu SHS.
Rasprodaje Karbida i umjetnog gnoja.

Ženske Cipele.

Za jesen i zimu dobjete par dobrih elegantnih ženskih cipela sa pravim djonom (poplatom) uz cieniu od samo

Din. 75.—

Pošaljite odmah naručbu sa oznakom broja i novac na **MARIJAN GAMULIN, Vukovar** Zrinskijeva ul. 8. (Sriem)

Drogarija

VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka, boja, gumenih predmeta i o. — Optika. — Naočala. — Cvikera. Izvršuje svaku izradbu po okul. liječničkom propisu. — **Primaju se popravci.**

